

MHB 1644

VAKOK VILÁGA

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének

FOLYÓIRATA

Főszerkesztő: Dr. Vas Tibor
A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöke
Felelős kiadó: Dr. Bódi István főtktár
Szerkesztő Barna Zoltán

Kiadóhivatal:
Budapest XIV., Május 1. út 47.
Telefon: 210-440

XXXIX. évfolyam

1978. július

ISSN 0209-6765

V A K O K V I L Á G A

a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének folyóirata

Főszerkesztő: Dr. Vas Tibor elnök
 Felelős szerkesztő: Dr. Bódi István főtítkár
 Szerkesztő: Barna Zoltán
 Kiadóhivatal: 1146. Budapest, Május 1. ut 47.
 Telefon: 214-025
 214-026
 224-223
 426-185

T a r t a l o m j e g y z é k

	oldal
Dr. Vas Tibor: Az FNSZ rendkívüli közgyűlése	2
Elnökségi ülés	3
Megyei szervezeteink életéből:	
Somogy megyei tudósítás	3
Hir Szabolcs megyéből	4
Babits Mihály: Nyár	5
Vak költők versei:	
Rácz Lilla: Éjjel az idegen városban	5
Hans Helmut Trinkl: A vakok útja hosszú és nehéz volt	
/I.rész/	6
Marianne Rath: Fritz Völker 85. születésnapjára	7
Dr. Katona Ferenc: Gondolatok Böll és Grass regényeiről	9
Kiss János: Törődjünk többet egészségünkkel:	
A cukorbetegség /I.rész/	11
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat	
Budapest közlekedésének további ismertetése	12
Tóth Sándor: Zenei rovat	
"Nem mulik el a láz..."	
Az 50 éves Homérosz kórus jubileuma	13
György Tamás: Technikai rovat	
A telefon /VIII.rész./	14
Pinviczki György: Zenekarunk és szólistái Losoncon	
/I.rész/	14
Dénes József: Sportrovat	16
Kuminka Györgyné: Uttörőrovat	
Borbély Lajosné: Uttörőcsapatunk 30 éves	17
Lak István: Ipariskolánk életéből.	
Vendégszereplés	18
Felhívás: a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége	
1978-ban tagjai részére Irodalmi pályázatot	
hirdet	18
Felhívás szavalóversenyre	19
Közlemények	19

Dr. Vas Tibor:

Az ENSZ rendkívüli közgyűlése

Folyó év május havában az ENSZ rendkívüli közgyűlést hívott össze, amely a leszerelés kérdését tárgyalta. Ma évenként már több mint 400 milliárd dollárt költ az emberiség katonai célokra és olyan mértéktelen fegyverkezési verseny, amely egyre nagyobb összegeket von el már hasznos céloktól. A fegyverkezési hajszával kapcsolatban Talleyrand mondása jut az ember eszébe: "A szuronyokkal mindent lehet, csak ülni nem lehet rajtuk."

Az ősközösségekben a hadifoglyokat megölték. Amikor a termelő erők fejlődtek és a hadifogoly már többet tudott termelni, mint amennyi a saját szükségletére kellett, akkor életben hagyták és rabszolgává tették. A rabszolgatartó társadalomban a rabszolgaszerző háborúk mellett már felébredt az emberiségben a béke iránti vágy is. Így az ógörögök az olimpiai játékok idején nem viselhettek háborút a városállamokkal szemben. A régi rómaiak a kétarcu Janus istem templomának nyitvatartásával ünnepezték meg, ha béke volt a világon. A feudalizmus idején is időnként meghirdették az isten békéjét /treuga dei/, amikor tilos volt háborút viselni. A XIX. század végén és a XX. század elején tartott Hágai nemzetközi értekezleteken szabályozták a hadviselést. Az első világháború után létrehozott nemzetek szövetségének is feladata lett volna a béke megőrzése, de a német-, olasz-, spanyol- és portugál fasizmus megsemmisítette ezt a törekvést és kirobantotta a második világháborút.

A második világháború után létrehozták az Egyesült Nemzetek Szervezetét, amelynek alapokmányja részletesen foglalkozik a világbéke megőrzésének lehetőségével. Az ENSZ főtitkára, a Biztonsági Tanács, valamint a közgyűlés többször foglalkozott az agresszió problémájával és a béke érdekében fontos intézkedéseket hozott.

A Szovjetunió következetesen tesz olyan indítványokat, amelyek a béke ügyét szolgálják. Helyi háborúk ugyan 1945 óta is több helyen folytak, de eddig sikerült a harmadik világháború kitörését megakadályozni. Ugyanakkor, amikor az ENSZ közgyűlése a leszerelés kérdésében ül össze, a NATO hadügyminiszterei Brüsszelben megállapodnak abban, hogy fokozzák a fegyverkezést. Érdemes lesz majd felfigyelni arra, hogy a NATO államok képviselői a rendkívüli közgyűlésen milyen szónoklatokat fognak tartani.

Az ENSZ tevékenységét a világbéke megőrzése érdekében támogatja a Szovjetunió és a többi szocialista állam és a világ haladó közvéleménye. Fontosnak tartjuk a Béke Világtanács tevékenységét, amelynek fő feladata a közvélemény és a tudat formálása. Egyik nyugatnémet napilap szerint a béke szempontjából az ábécé négy első betűje a legnagyobb veszély. A /atom/, B /baktérium/ C /kémia, vagyis a vegyifegyverek/ és D /Dummheit, butaság/. E legutolsó ellen veszi fel a küzdelmet a Béke Világszervezete és felvilágosító munkájával leleplezi az imperialisták mesterkedéseit. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmének egyik első dekrétuma, a lenini béke dekrétum volt és a szovjet állam azóta is következetesen folytatja békepolitikáját. Ezt támogatják a második világháború után a Varsói Szerződésben tömörült Szovjetunió és a népidemokratikus államok is. Mind a hivatalos fórumokon, mind a társadalmi szervezetekben javasolják a nukleáris fegyverek teljes eltiltását, a fegyverkezés fokozatos csökkentését és a vitás kérdések tárgyalások útján való elintézését.

Elnökségi ülés

A Központi Elnökség 1978. május 25-i ülésén jelen voltak: Dr. Vas Tibor elnök, dr. Bódi István főtitkár, Csengeri József, dr. Jáksó László, Kalapos Réláné, Pinviczky György, Szemerédi István, dr. Szigeti György, Zichó József elnökségi tagok és Daru Gerőné osztályvezető-helyettes.

Dr. Vas Tibor elnök megnyitotta az értekezletet és felkérte Szemerédi István elvtársat, az 1. napirendi pont előadóját, hogy szóban egészítse ki azt az írásos anyagot, amelyet a központi elnökség tagjai - a 4/1969./II.23./ Eü.M.-Mü.M.M. sz. együttes rendelet módosításáról - megkaptak.

A szakmai csoportvezető felhívta a figyelmet a rendelet módosításának fontosságára és tapasztalataiból kiindulva kiegészítette az írásos anyagot. A Központi Elnökség a módosítási javaslatot, vita után, kisebb változtatásokkal elfogadta.

A 2. napirendi pontban dr. Bódi István főtitkár adott tájékoztatást arról, hogy a 60 éves jubileumi ünnepeket szövetségünk hogyan kívánja megrendezni. Javasolta, hogy az idei taggyűléseket ünnepélyes keretek között tartsák meg és a megjelenő központi elnökségi tagok mondják el az ünnepi megemlékezéseket. A megyei szervezetek között munkaversenyt szervezzünk és a jubileumi év tiszteletére terjesszük ki a pontírás-olvasás oktatását, növeljük az oktatásban résztvevők létszámát. A vakok és gyengénlátók munkáiból kiállítást rendezünk, amelyet legalább két hétig tartunk nyitva. A szocialista országok vakok szövetségei elnökeinek találkozója október 10 és 12 között lesz, ebből az alkalomból a Homérosz Énekkar hangversenyt ad. Decemberben ünnepi küldöttközgyűlést tartunk.

A 3. napirendi pont, - a körzeti csoportok működési szabályzatának megtárgyalása - dr. Vas Tibor elnök javaslatára lekerült a napirendről, az anyagot a Központi Elnökség tagjai tanulmányozás végett írásban kapják meg, így a testület a témát későbbi időpontban tárgyalja.

A 4. napirendi pont előadója dr. Domonkos János kulturfelelős volt. Beszámolt a szövetségben folyó kulturtevékenységről, a sikeres rendezvényekről, a muzeumlátogatásokról, az országjáró túrákról. Kiemelte a Homérosz Énekkar belföldi és külföldi szerepléseit. Hangsúlyozta, hogy különösen jól sikerült a jubileumi hangverseny, amelyet az énekkar május 14-én, a Zeneakadémia Nagytermében, telt ház előtt adott. A kórus és a két szolista kitüntetéseihez ezután is gratulálunk. Zenekarunk is nagyon sokszor szerepelt sikeresen, több ízben fellépett Csehszlovákiában is.

A kulturfelelős elmondta, hogy a "Pasztorok Mihály" Szinjátszó kör munkája eredményesebb lenne, ha hivatásos előadóművész vagy rendező készítené fel a csoportot a szereplésekre.

Az Elnökség a kulturfelelős beszámolóját elfogadta és megállapította, hogy tevékenysége a szövetség szempontjából hasznos és értékes volt, a kulturház felépítése után pezsgő kulturális élet bontakozott ki.

A Központi Elnökség néhány bejelentést hallgatott meg, a tanácskozás dr. Vas Tibor elnök zárszavával ért véget.

- . -

Magyei szervezetek életéből

Somogy megyei tudósítás

Siófoki Körzeti Csoportunk 1978. április 28-án aktiva értekezletet tartott, a Városi Tanács dísztermében.

A Himnusz után a siófoki Perczel Kőr gimnázium egyik tanulójának szavata hangzott el.

Az aktiva értekezletet C. Ik Lajos, a megyei szervezet elnöke nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket, Forró Józsefet, a szervezet titkárát, Bogdán Istvánnét, a Városi Pártbizottság tagját, Bómeth Istvánt, a Városi Tanács elnökhelyettesét, dr. Kecskeméti József városi főorvost, Rajtai Lászlót, a Városi Tanács szociálpolitikai előadóját, valamint a

Marcali Járási Tanács szociálpolitikai előadóját, a Marcali Öregek Otthonának vezetőjét, a Hazafias Népfront Városi Bizottságának vezetőjét, a városi Vöröskereszt munkatársát, a Somogyi Néplap szerkesztőjét és a megjelent kedves vendégeket.

Bogdán Istvánné, a Városi Pártbizottság tagja ünnepi beszédében méltatta Május 1-ének, a munkásosztály nagy ünnepének jelentőségét.

Ezt követte Horváth Béla körzeti elnök ünnepi beszéde. November 7-re felajánlást tett, amely három pontban foglalható össze:

- 1./ Tagokat szerveznek a városi Vöröskereszt részére.
- 2./ Fokozott segítséget nyújtanak a Marcali Körzeti Csoportnak.
- 3./ Előkészítik a Barcsi Körzeti Csoport megalakítását.

A beszéd után Kassai Kálmán ny. egyetemi adjunktus következett, aki előadásában általánosságban foglalkozott az öregek helyzetével hazánkban.

Az Internacionálé elhangzásával az ünnepség első fele befejeződött.

A második rész Horváth Béla körzeti elnök beszámolójával kezdődött, amely a Körzeti Csoport megalakulása utáni tevékenységet elemezte.

A beszámolóból néhány adat: A körzet 1977. november 12-én jött létre. 1978. április 28-ig /5 hónap alatt/ 70 új tagot szerveztek sorakba. Így a taok száma 303-ra emelkedett, közülük 39-en aktívaként dolgoznak. A körzetben 183 családot látogattak meg. 1978. február 28-án klubnap volt Siófokon, - április 19-én kirándulást szerveztek Zalakarosra. 70 tagot segélyben részesítettek. Intézkedésük nyomán 41 sorstárs számára elengedték a költségfejlesztési adó befizetését. A tagság a városi Vöröskeresztől csomagokat kapott karácsonyra.

Szót kért a megyei szervezet elnöke is, hangsúlyozta, hogy a körzet jó munkát végzett, melyet számadatok is bizonyítanak. Végül megköszönte a város illetékeseinek segítségét. Elismeréssel szólt a Körzeti Csoport vezetőségének munkájáról és az aktívák lelkes tevékenységéről. Kérte, hogy továbbra is így támogassák a vakügyet, hogy még több eredményt érjünk el.

A hozzászólások és a válaszadások után az aktiva értekezlet az elnök zárszavával ért véget. Autóbuszsal az öregek otthonába mentünk, ahol ebéddel vendégelték meg bennünket. Majd zene, tánc és tombola következett. A sorstársak és a vendégek igen jól érezték magukat és a késő esti órákig együtt maradtak.

Csik Lajos

....

Hír Szabolcs megyéből

Az április hónap a külső szereplésekre való készülődés lázában találta szereplőgárdánkat, de mostani tudósításomban mégis egy jól sikerült nyiregyházi ünnepségről adok hírt. Április 27-én megemlékeztünk a nemzetközi munkásmozgalom nagy ünnepéről. Előadó Tarcsa Bálint, a TIT munkatársa volt. A gazdag, tartalmas előadásban többek között elmondta, hogy a május köszöntésének sok szép, máig élő néphagyománya van. Május elseje 1889 óta a proletáriátus harcos kiállása a szabadságért, a jogokért, s a kizsákmányolás ellen. Hazánkban 1890-ben szervezett megmozdulásra került sor. Az uralkodó osztály hiába igyekezett minden évben megakadályozni május megünneplését. Nyiregyházán a "Hármas Domb"-on dombormű őrzi egy véres május elseje eseményeinek emlékét: a lovascsendőrök a felvonuló tömeg közé gázolnak. A szocialista társadalom a munka társadalma, ezért joggal ünnepli május 1-ét kimagasló eredményekkel, új létesítményekkel /mint pl. a Nyiregyházán 9 hónappal korábban átadott, modern megyei rendelőintézet/. Büszkék lehetnek azok a kollektívák, kiváló dolgozók, akiket ez alkalommal tüntettek ki jó munkájuk elismeréséül.

A műsorban szívesen hallgattuk a IV. sz. Általános Iskola szereplőit. A kamarakórust Kovács László tanár vezényelte. Nagyon tetszett Kadosa Május Köszöntő c. művének tolmácsolása, melynek zongorakiséretét

Karsai Gabriella VI. osztályos tanuló látta el, aki a továbbiakban szólistaként is jeleskedett: Mendelssohn Gyermekdarabját játszotta kedves bájjal. Versmondásban Torda Gabriella aratott nagy sikert, akitől Garai Gábor Tavasz Köszöntő című költeményét hallottuk.

Műsor után a diákok érdeklődésére ismertettem a pontírás-olvasás lényegét. A kíváncsiság egyik-másik gyermeket próbairásra buzdított. A néhány betűt tartalmazó lap hamar gazdára talált.

Az előadás végén Varró János, a megyei szervezet titkára köszönő sorokat írt be a kórus emlékkönyvébe.

Az ilyen találkozások gyermekekkel és felnőttekkel elmélyítik kapcsolatainkat a látók körével és a helyes magatartás kialakítására ösztönzik sorstársainkat.

Molnár Zoltán

- . -

Rabits Mihály:

Nyár

Esik a nap!
Szakad a sulyos, süri zápor
zuhogva istenigazából.
Állok, s nyakamba hull a lángderűs ég!
Oh gyönyörűség!

Részeg darázs
ráng körülöttem tág körökben,
ide röppen és oda röppen:
visszatérő csapongás, lenge hűség ...
Oh gyönyörűség!

Hangos virág
kiált, bibor színekkel esdve,
hogy jöjjön már a bibor estve,
hogy halk pohárka harmatok lehűtsék:
Oh gyönyörűség!

Tornác fölött
szédülve és legyet riasztva
ful a cseléd, liheg a gazda;
álmai: friss sörök, mély pince, hűs jég ...
Oh gyönyörűség!

Boldog a nap:
de boldogság a vágy gyűrűsse!
Boldog a nap, s vágyik a hűsre ...
Szeretlek és bukok téled, lángderűs ég!
Oh gyönyörűség!

...

Vak költők versei

Récs Ágnes:

Éjjel az idegen városban

Neszeid s illatod most is örööm
kedves, szép város, Prága!
Bevallom most már, félve indultam,
félve gondoltam idegen tájra.

S nem tudom mégis, hogy történt,
tündérként belopódtál szívembe,
ünnepi, kedves örömet rejtett
a szálloda is, az első este.

Vidám a szobánk, sokablakos,
csapok csurognak, frisszagu az ágy,
megsimogatom a butorokat:
itt minden oly más ... és jó ez a Más!

Nyitott szemekkel fekszem az ágyon,
figyelem Prága lélegzetét,
hűvös, májusi szél hordozza
egy idegen város ezer nesztét.

Hallom, csendesen szitál az eső,
messziről tompa óraitás;
vizek zugását szűröm a csendből, -
a Moldva küldi üzenetét?

Néha lift zug, távol csengetnek,
s a falon túl finom muzsika száll,
elfoszló illat leng a szobában;
titkokat őriz a Hotel Moran?

Dobogó szívvel várom a reggelt,
pereg az eső, halkán szitál, -
körülfog, ringat, zsongit az éjjel
s lassan az álom is reámtalál.

- . -

Hans Helmut Grinkl:

A vakok utja hosszú és nehéz volt
/I.rész/

/Megjelent az "Unser Schaffen" 1978. áprilisi
számában/

Fordította: Hajdu Marianne

Aki a látássérültek - értjük ez alatt a vakokat és gyengénlátókat - helyzetét a társadalmon belül helyesen kívánja megérteni és értékelni, nem kerülheti el, hogy a látássérültek korábbi korszakai és ennek problémái, valamint létfeltételei iránt ne érdeklődjék. Természetesen minden időben voltak vakok és gyengénlátók, akik túlnyomó többségükben egy olyan életre voltak ítélve, amiről alig tudunk valami bizonyosat, csak elképzelésünk lehet.

Igen kevés vaknak sikerült a szörnyű multban, amikor még nem voltak vaksegédeszközök és olvasható vakírás, különleges szellemi képességgel vagy magas származással egy őt megillető helyet kivívni. Bizonyára olvasóinkat nagyon érdekli az az út, amit a nemlátóknak meg kellett tenniük addig, míg végre és éppen a mi időnkben sikerült - nem utolsó sorban a segítő közösség példátlanul felbuzdult erejével - általános elismerést szerezniük, bebizonyítva, hogy a társadalmi élet számos területén jó és teremtő munkát tudnak végezni, a sajnálkozást elutasítják és mindig és mindenütt dolgozni akarnak a saját életük alakulásáért és minden látássérült jobb életfeltételéért.

Régi művekben kerestünk a régi időkről és nem kívánjuk elhallgatni kincsestárunk igen érdekes anyagát olvasóink előtt.

A következő fejezetet a "Vakok tiszteletének" nevezhetném.

Sophi Thurner beszámol a "Vakok története" című könyvében a vakság hajdani állapotáról, az ősi multból a következő történettel.

Az antik világ a villámsujfotta fát, a tébolyult embert szentnek tartotta, de tisztelte a vakokat is. Irt a nemlátó emberek prófétai adottságáról, mert szerinte a vakok a látó világtól elválasztva tévedhetetlenül néztek magukba és amit megpillantottak, kinyilatkoztatták. Egy bizonyos szokás elterjedt az ókorban: azokat az embereket, akik magasabb szellemi fénynek örvendeztek és ezért a közhit szerint az istennel bizonyos közelebbi kapcsolatban álltak, mint "vakokat" jelölték meg. Így ünnepelték a híres "látnokot", a thébai Theresiaszt és így ünnepeltek néhány nagy költőt és tudóst, mint Homéroszt - az Ilias és Odyssea isteni megénekelőjét, az északi bard Ossiant és az abderai görög filozófust, Demokritost.

A római szenátor, Appius Cladius Caecus /vak/, a bizánci hadvezér Belisar, Oedipus király Thébából és bibliai Tóbiás is, mint vakok vannak ábrázolva, mert a vakság fogalmával a szellemi dolgok tiszteletét és magasabb szemléletét kapcsolták össze.

Gyakran beszél a történelem néhány olyan emberről, - mint például Demokritosról is, - akik saját magukat fosztották meg szemük világától, hogy mélyebben és zavartalanabban gondolkozhassanak. Ugy vélték, hogy a vakok erkölcsileg és szellemileg magasabban álló lények, akikkel szemben figyelmet és tiszteletet kell tanusítani.

Az ókorban, ahol a gondolat még fennkölt kötelességnek számított és az emberiség érzelmi élete eltorzítatlan volt, kellő tiszteletet és figyelmet szenteltek a vakoknak, minden felszólítás nélkül.

A szellemi tevékenység háttérbe szorította a fizikai teljesítményt. Csak ezen keresztül sikerült az egykoriaknak, de a maiaknak is ismertté válniuk.

Természetesen szívesen beszélnék azoknak az életmódjáról, akik társaik között észrevétlenül éltek, azokról a vakokról, akik különleges teljesítményekkel nem hívták fel magukra a figyelmet. Ezekről a történetírók hallgatnak. Jó volna valamit tudni arról, hogy hogyan éltek, milyen volt életmódjuk a középszerű embereknek, de ezeknek sorsával a történetírók nem foglalkoztak, így számunkra körülményeik ismeretlenek maradnak. Azonban elfogadható az a feltevés, hogy éppen vakságuk által a rendkívüliekhez számítottak.

Néhány évszázaddal később. A komorabb évszázadokban, a görög és a római kultúra bukása után, amikor inkább ragadtak kardot, mint nyul-tak tollhoz, a középkorban hallgat a történelem a vakok sorsáról. A természetes, de számunkra természetesen brutális kiválasztás meglehetősen lecsökkentette a vakok számát. Maguknál a látóknál is csak a legerősebbeknek és a legbrutálisabbaknak volt reményük a túlélésre. A segítségre szoruló a legnagyobb szükségben és szegénységben éltek, embertársaik könyörtelenségének kitéve és ezáltal többnyire pusztulásra ítélve. Ez a sivár és áldatlan állapot még sokáig tartott az újkorban is. Az idősebbek közülünk biztosan emlékeznek még a sok vak koldusra, akik benépesítették nagyvárosaink utcáit.

/Folytatjuk/

- . -

Marianne Rath:

Fritz Völker 85. születésnapjára

/Megjelent a Gegenwart című NDK folyóirat 1978. márciusi számában/
Fordította: Pálfi Ferenc

Egyetlen vak sem születik a Louis Braille-díj tulajdonosának. Apámanak sem volt a bölcsőjében, amikor 1893. február 18-án megszületett,

mint Karl Völker hallei festő- és mázolómeister fia, hogy egykor ezzel a magas kitüntetéssel tiszteljék meg.

Szorgalom, kitartás, osztályharc, alkotó tevékenység és oly sok akadály legyőzése kellett ahhoz, hogy erre a kitüntetésre érdemes legyen. Saját tapasztalataimból tudom, mit tett apám vak sorstársaiért. Mindig önzetlenül lépett fel jobb jövőjük érdekében. Így járult hozzá, hogy jel-szava, "Mitleid ist das ärgste Leid" /kb. a könyörület a legnagyobb szenvedés/, ma már egyetlen látássérültet sem terhel.

Apám most 85 éves és még mindig alkotó nyugtalanság fűti. Egy nap sem telik el, amelyen ne azon gondolkodna, mit kell még megtenni ahhoz, hogy minden vak és gyengénlátó élni, alkotni, felelősséget vállalni tudjon társadalmunkban.

Már életének első hónapjaiban megvakult a kis Fritz és azután még hét évig élt szülei házában. Meg kellett azonban birkóznia az élettel és olyan önállóvá kellett válnia, mint testvéreinek. Völker mama és papa úgy döntöttek tehát, hogy a hallei Vakok Intézetébe küldik a gyermeket. Jó volt ez az elhatározás. Ha az akkori állapotokat nem is lehet összehasonlítani a maiakkal, mégis itt felkészítették az életre. Megtanult írni és olvasni, a kefekötéshez éppennyolán jól értett, mint a zongorahangoláshoz. Zenét tanult, több hangszeren is játszott.

1912. május 16-án elhagyta Hallét. Lipcsében helyezkedett el egy zongoragyárban, mint hangoló. Hamar bedolgozta magát és végleg letelepedett. De az alkotás jóleső érzését megzavarta, hogy kitört az első világháború. Az üzemet, ahol dolgozott, mint annyira más hasonlót, be kellett zárni. A látó kollegákat azokban az üzemekben helyezték el, amelyekből a fiataloknak a frontra kellett menniük. A vaknak azonban nem jutott munkahely.

Berlinben megpróbálták a nagyiparban munkát keresni a vakoknak. Lipcsében is ezt az elgondolást követték. Fritz Völker volt az első, akinek felajánlották, hogy nagyipari üzemben dolgozzék. Nem lehetett sokat gondolkodni: igent mondott. Jó alkalmazkodóképessége, kezügysége azt mutatta, hogy egy vak is kitűnően alkalmas az iparszerű zongorahangolásra. Fritz Völker a nehéz időkben felváltva dolgozott mint ipari munkás, zongorahangoló és kefekötő, alkalomadtán mint nádszékfonó. Már fiatal korában tevékenykedett politikai szervezetekben és a Vakok Intézetében a Leipziger Volkszeitung későbbi főszerkesztőjének fiával, Bruno Schonlankal létrejött szoros ismeretése bizonyára elősegítette ezt a fejlődést. 1912-ben, október 11-én már belépett a Németországi Függetlenség Szövetségébe és ugyanaznap a Vakok Lipcsei Szervezetébe is, ahol hosszú tansága során számos funkciót töltött be. 1918-ban tagja lett a Németországi Független Szocialista Pártnak, 1920-ban pedig a Németországi Kommunista Pártnak.

A fasiszták 1933-as hatalomátvétele után egy darabig még elnöke maradt a lipcsei és közvetlen környékbeli vakok egyesületének; de az "egyesítés" - így hívták ezt akkor - őt is elérte: tisztségéből felmentették. Ezenfelül azt is elrendelték, hogy többet nem léphet be a Salomonstrassén lévő Vakok Otthonába, egy városi épületbe. Nyilvánvalóan "attól féltek, hogy vak sorstársainak gondolkodását vörösre festi".

A lakásán és a Vakok Egyesületének helyiségeiben folytaott házkutatások során nemritkán fenekestül felforgattak mindent, mégsem találták meg kommunista párttagsági könyvét, amelyet jól elrejtve detektoros rádiójában naponta magánál hordott. A fasiszta önkényuralom végéig rendőrségi megfigyelés alatt állt.

Ezen intézkedésekkel a vakoktól elszigetelve, külsőleg teljesen visszavonultan élt. És mégis minden nap hozott politikai aktivitást. Átfűtve a gondolatától, hogy csak az a társadalmi rend biztosíthat a vakoknak teljes életet, amelyben a munkásosztály tartja kezében a hatalmat. Mindig abban a meggyőződésben cselekedett, hogy ennek érdekében minden tett értekes.

Az újjáépítéssel a vakokról való gondoskodásnak is alapvetően új fejlődése kezdődött. Lipcsében. A háború végén többmillió halott és sebesült mellett sok ezren voltak, akik elvesztették szemik világát. Sürgősen

segíteni kellett, hogy a háboruban megvakultak összeszedhessék magukat. Ujra életerőt kellett beléjük önteni.

Fritz Völkert megbízták a vakokról való gondoskodás vezetésével, új munkahelye a vásárváros új tanácsháza lett, a feladat nagy felelősséget kívánt meg. Különösen nehéz volt a vakoknak telefonközpontos állást beszerezni. Hiányoztak a nélkülözhetetlen tapogatók, mert az akkori szovjet megszállási övezetben nem gyártották őket. Nyugat-Németországtól függött a beszerzésük. Fritz Völker azt a megbízatást kapta a szászországi tartománytól, hogy a gyártást helyben szervezze meg.

A Lipcsei Rádió- és Híradástechnikai Vállalattal folytatott tárgyalások és egy kalandos utazás Chemnitzbe /a mai Karl Marx-Stadba/ az ott élő névrokonához, Ewald Völkerhez, - akinek a városban lévő vakok ellátása és így az akkori Vakok Intézete is a hatáskörébe tartozott - sikerrel jártak, elkészült az első öt mintadarab az anyyra kívánt tapogatókból. Meg lehetett kezdeni tehát a gyártást a Rádió- és Híradástechnikai Vállalat egyik üzemejében, Machernben, Lipcsétől nem messze. Az akkori lipcsei főpolgármester, Max Opitz ezért kitüntette Fritz Völkert, mint aktivistát és a Május 1-i felvonuláson apám nagyméretű arcképét is végigvitték a vásárváros utcáin.

Meg kell azt is említenem, hogy Fritz Völker a vakok kézműipari foglalkoztatását és a szövetkezetek ügyét is a szívében viselte. A vak kisiparosok egykori markleebergi beszerző és szállítmányozó szövetkezetében az elnökségnek, majd az ellenőrző bizottságnak volt tagja. Nagy odaadással egyengette a termelőszövetkezetté való átszervezést és a lipcsei körzeti tanács őt ezért a kezdeményezéséért kitüntette, mint a hétéves terv aktivistáját. 1957. májusában Halléban küldöttnek választották az NDK vakügyi szervezetének alakuló kongresszusára és a lipcsei kerületi elnökségben hosszú évekig volt elnökhelyettes.

Feledhetetlen élmény és társadalompolitikai működésének csúcsa volt a Louis-Braille-díj átvétele és később az NDK Vakok és Gyengénlátók Szövetségének tiszteletbeli tagsága.

85. születésnapján Fritz Völker beteljesedett életre tekinthetett vissza - nem volt az hiájával a harcnak, de a sikernek sem, mindig családja szeretete és barátai, elvtársai támogatása kísérte. Még számos évet érjen meg szellemi és testi frissességben.

- . -

Dr. Katona Ferenc:

Gondolatok Böll és Grass regényeiről

A II. világháború befejezése után csakhamar magára talált a német irodalom. Hans Werner Richter két évig tartó küzdelem után ötletszerűen hívta életre az u.n. 47-es csoportot /Gruppe 47./, mely a modern német próza és líra legjelentősebb irodalmi klikkje volt, amint ezt Enzensberger is kijelentette. A Gruppe 47. ma már világirodalmi jelentőségű. Elvitathatatlan, hogy a két német állam megalakulásáig a német irodalmi élet tudatos irányítója volt.

Ennek a csoportnak az első korszakában tűnt fel Heinrich Böll, Martin Walser, Siegfried Lenz és Günter Grass. Heinrich Böll 1972-ben Nobel-díjat is kapott a "Csoportkép hölgygel" című regényéért. Siegfried Lenz az 1977-es évben a Német Szövetségi Köztársaság legolvasottabb írója volt. Ki ne ismerné Heinrich Böll "Biliárd fél tizkor" és Günter Grass "Bádogdob" című regényét? Már hosszú ideje a magyar olvasó és könyvbarát rendelkezésére áll. Ha összehasonlítjuk a két remekművet, akkor rögtön a szemünkbe tűnik, hogy Böll műve a "Biliárd fél tizkor" egy generációs családregény, amely az idős Fühmel 80-ik születésnapján pereg le előttünk, a három generáció sorsa, élettörténete. Ezzel szemben a "Bádogdob" torz hőséneke története Thomas Mann, Leo Tolstoj, Dosztojevskij által kialakított hagyományos formát követő mű, mely a huszas években kezdődik,

és az ötvenes években ér véget. Mind a két regény Németországnak azt a történelmileg fontos korszakát elemzi, amely nemcsak Európát, hanem az egész világot, mintegy három kontinenst légba borított.

Heinrich Böll hőse a Biliárd fél tizkorban, a Vilmos császári korban kezdi karrierjét. Heinrich Fühmel építőművész, aki abban a városban él, ahol az általa épített apátság szimbolummá lett. "Hiszen hallottam a robbanás órák hosszát tartó moráját, az emberek felháborodott suttogását: Levegőbe röpitették az apátságunkat, örök, portások, pékinások és kertészek terjesztették a rémes hirt."

A városba érve olyan szokásokat alakít maga körül, amelynek hangulata van. Az apátság felépülte után következtek a fasizmus fekete évei és fia barátjával együtt, akit Schrellának hívtak és szegény család gyermeke, küzdöttek a "Tulok szentsége" ellen a "Bárány szentsége" nevében. Ez a két szimbólum végig vonul a teljes regényen, nemcsak Robert Fühmel életében, hanem a többi életében is fontos szerepet játszik. Pártállást jelent a rombolás, az igaztalan zsarnokság ellen, és a béke, embertársi szeretet mellett.

Robert Fühmel statikus, de a háboru alatt robbantási szakértő, aki hazájában ezt minden gondolkodás nélkül gyakorolta.

Az apja által épített apátságot is ő robbantotta fel. Ezt tudja Josef, az unoka is, aki most áll élete kezdetén, de a nyolcvanéves építész is, és mégsem mondják ki.

Günther Grass a Bádogdobban a nagy gazdasági világválság előtti évekkel kezdi Zdanszkban a regényt, amelyben Oszkár, a főhős három éves korában a fűszerüzlet lépcsőjén leesik és megáll a növekedésben. Ettől kezdve történelmi szemlélődés kezdődik "alulnézetben". Atéli Lengyelország lerohanását, és a fasizmus alatt egy cirkuszi társulat tagjaként járja a III. birodalmat. Hitlert feltétel nélkül támogatja. A törpe torz figurájában Grass történelmi magyarázatot ad, és megmutatja a kisebbségi érzésben szenvedő kispolgárság agresszív romboló hajlamát. Oszkár élvezi a helyzetét, kihasználja hangjának élességét, mellyel üvegtáblákat képes rombolni. "Sikolyommal kerek lyukat karcoltam a kirakat üvegébe, legalul lehetőleg a sóvárgott tárggyal pontosan szemközt, aztán még egy élésebb sikollyal belöktem a kivágott üvegdarabot a kirakatba, hogy tompán csörrenjen egyet, de nem úgy, mint a betört üveg."

Szenved az egészségesekek rajta elkövetett gonoszkodásain és nem szereti őket, ahol lehet inkább árt, mint használ. Később elveszti csodahangját, amint a fasizmus is elveszti a talajt a lába alól.

A felszabadulást Zdanszkban éli meg. A fasizmus megsemmisítése után egy németországi elmegyógyintézetbe kerül, ahol a továbbiakban él. Grass vele mondatja ki, hogy a biedermeier korszak jóléte után hullámvölgy következik.

Mindkét regény a jelenkorról a jelenkornak szól. Lemeztelenítik az okokat, amik miatt az emberiség hat éven át szenvedni kényszerült. Böll regényében az áldozatok egyéni sorsát ismerhetjük meg. Grassnál formálisan egy nép bűne, agresszív gonoszsága tárul elénk. Böllnél a három Fühmel egy napon éli át azokat az évtizedeket a montagetechnika zsenialitásával, amelyet Grass könyvében Oszkár három éves korától harmincegyévnéhány éves koráig a regény hagyományos egymásutániségében ábrázol. Heinrich Fühmel a nyolcvan éves építész hangtalanul meséli montázzsolva az elmúlt évtizedeket. Keresi az igazat és az értelmet a lemeztelenített valóságban. Az idős Fühmelné, a regény végén, a születéspanai vacsorán pisztollyal lő a "Tulok szentségét" megtestesítőre, Oszkár a társadalomból kilép és egy elmegyógyintézetben tengeti napjait. Ez lenne a megoldás?

Mindkét író a jelenkor krónikása. Heinrich Böll 1977. december 21-én volt 60 éves és Günther Grass ugyanez év október 16-án töltötte be 50-ik évét.

Kiss János:

TÖRÖDJÜNK TÖBBET EGÉSZSÉGÜNKKEL

A cukorbetegség /I.rész/

Hazánkban ma minden negyvenedik ember cukorbeteg. Ez adta az ötletet, hogy a következő két cikkben a diabetes mellitussal foglalkozzam.

A cukorbetegség azon betegségek közé tartozik, amelynek kezelésében elengedhetetlen a beteg és az orvos szoros együttműködése. Ez az együttműködés azonban csak úgy lehet teljes, ha a beteg részletesen ismeri betegségét. A cikk első részében ehhez nyújtok segítséget, a második részben majd a kezeléssel olvashatnak.

A szénhidrát-anyagcsere szabályozása

A szénhidrátok egyszerű szőlőcukorra átalakulva, a szervezet sejtjeiben elégséges energiát szolgáltatnak az életfolyamatokhoz. A glükoz /szőlőcukor/ égése csak akkor lehet kiegyensúlyozott, ha a vérben mindig állandó, normálisan 90-120 milligramm /100 milliliter/ cukorszint áll a sejtek rendelkezésére. Ezt az egyensúlyt egy bizonyult regulációs mechanizmus biztosítja, amelyben kulcsszerepet tölt be a hasnyálmirigy szigetsejtjeiben termelődő hormon, az insulin. Ennek hatására válnak képessé a sejtek a vérben keringő glükoz felvételére. A szabályozás másik tényezője az ugyanaz a hormon: adrenalin, amely a vércukor hirtelen csökkenésekor rövid idő alatt emeli a cukorszintet a normál értékre. A glucagon a harmadik szabályozási tényező, amely a fosforillase enzimen keresztül, együttműködve az inzulinnal, lehetővé teszi a cukor elégetését.

Ebben a rendszerben a három tényezőtől kívül részt vesznek más hormonok is, de tudjuk, hogy a pszichés hatások is belsőlnak a cukorszint alakulásába.

A cukor egészséges körülmények között a veséből teljes egészében visszasirodik, ha azonban a vércukorszint kb. 200 milligramm /100 milliliternél magasabb/, akkor a vese nem képes a visszasiadásra, így a vizeletben kisebb-nagyobb töménységben cukor jelenik meg.

A cukorbetegségek okai és tünetei:

Amikor a szervezet szabályozó mechanizmusai elégtelenné válnak, általában valamilyen működési zavar következik be. Így van ez a szénhidrát anyagcsere szabályozásával is. Többnyire az insulin mennyisége szokott csökkenni, ma még nem tisztázott okok miatt, de főleg az idős cukorbetegyeknél gyakori, hogy az insulin hatása válik elégtelenné. A diabetes okai ma még nem ismeretesek. Egyes kutatók idegrendszeri okokra vezetnek vissza, mások insulin ellenes anyagok hatását tartják kóroknak, egyesek viszont az insulin secretio zavaráról beszélnek.

Van a diabetesnek öröklődő fajtája is, de valószínű, hogy csak a betegségére való hajlam örökölt.

A diabetes tünetei a relatív insulinhiányból következnek. Mivel nincs elég insulin, a sejtek nem tudják felhasználni a vérben levő glükozot, így az ott felhalmozódik, majd a már előbb említett határ meghaladása után a vizelettel kiürül. A kiürülő cukor tetemes mennyiségű vizet visz magával, ezért szomjazik és iszik sokat a cukorbeteg. A vízvesztés miatt a bőr kiszárad, hajlamossá válik a fertőződésre. Nőknél különösen gyakori tünet a szeméremtest erős viszketése. Mivel a szervezet cukorból nem kap elég energiát, kénytelen ezt zsír és fehérje égetésével pótolni. A beteg gyakran sokat eszik, mégis éhes és a súlya is nem egyszer csökken.

A zsirok és a fehérjék égetésekor káros anyagcsere termékek szabadulnak fel, amelyek a szervezet anyagcsere egyensúlyát teljesen felborítják, és alakul a cukorbetegség legsúlyosabb formája, az úgynevezett coma diabeticum. Ez az állapot orvosi segítség nélkül az életet is veszélyezteti. Ennek azonban a jól kezelt cukorbetegyeknél nem szabad bekövetkeznie. Erről a következő részben.

/Folytatjuk/

Gerdelics Ferenc:

Közlekedési rovat

VISELD A FEHÉR BOTOT!

Budapest közlekedésének további ismertetése:

A Deák téri fontos csomópont közelében fekszik az Engels tér, Budapest Központi Volán pályaudvara, mely minden irányból jól megközelíthető.

A Deák tér az Engels tértől délkeleti irányban fekszik. Korszerű négy szintes aluljáró rendszer épült itt ki. A csomóponton áthalad az Őrs vezér tere és a Déli pályaudvart összekötő kelet-nyugati metró. Innen indul a már átadott szakasza az észak-déli metrónak is, mi a Nagyvárad téri szállításra az utasokat. Továbbá áthalad a csomóponton a milleniumi földalatti, amely a Vörösmarty tér - Mexikói ut viszonylatban jár. A Tanács körút torkolatában van a Madách tér. Az aluljáró rendszernek közvetlen kapcsolata van a Madách térrel. Itt elérhető a 49-es villamos, mely a Nyugati pályaudvart a Kelenföldi pályaudvarral köti össze és a 47-es villamos, mely a Nyugati pályaudvar és Budafok forgalmi telep között közlekedik. A téren áthalad a Kelenföldi pályaudvart és a Mexikói utat összekötő 1-es, a Vörösmarty tér és Kőbánya Pataki tér relációban közlekedő 9-es autóbussz.

Az Engels tér déli, Deák Ferenc utcai oldaláról indul a 6-os autóbussz. Utvonala: Bajcsy Zsilinszky ut, Szent István körút, Margit hid, Árpád fejedelem utja, Korvin Ottó utca, Flórián tér, Miklós utca végállomás.

A 16-os autóbussz az Engels térről indulva a Lánchidon megy át Budára és tovább haladva a Hunyadi János uton és a Várhegyen keresztül éri el a Moszkva tere.

Az Engels tér északi oldalát érinti a József Attila utca, ahol a 4-es autóbussz érhető el, mely az angyalföldi Gyöngyösi utat a Budán lévő Lékaei térrel köti össze.

Az Engels tér nyugati oldalán van a 2-es, 15-ös és 16-os autóbusszok megállója.

A 2-es autóbussz utvonala: Irányi utca, Petőfi Sándor utca, Engels tér, Lánchid, Alagut, Márvány utca, Szabadság-hegy Fodor utca.

A 15-ös autóbussz a Boráros tere a XIII. kerületi Gogol utcával köti össze. A járat, a szűk és tulsufolt belvárosi utcákon megy át, melyeknek nagyrésze egyirányú, ezért az észak-déli és dél-északi vonal különböző utakon halad.

A Volán pályaudvar keleti oldalánál található a távolsági autóbusszok megállója. Felhívjuk sorstársaink figyelmét, hogy amennyiben távolsági autóbusszal kívánnak utazni, a helyfoglalás érdekében a menetjegyeket lehetőleg korábban váltásák meg.

Itt említjük meg, hogy az Engels téri központi Volán pályaudvaron kívül még a főváros több külső pontján található távolsági autóbussz végállomás, melyekről a kocsik Budapest környékére indulnak. Ilyen autóbussz-végállomás van Budán a Bécsi ut és Vörösvári ut találkozásánál, a Széna téren, valamint a Kosztolányi téren; Pesten az Élmunkás tér Bulcsu utcai oldalán, a Nagyvárad téren, Rákospalotán a Czabán Samu téren és Pestlőrincen, a Béke téren.

A Margit-híd felújítási munkálatai alatt ideiglenesen a Batthyány téren is Volán autóbussz végállomás van. A Budáról induló járatokkal a várostól északnyugatra, nyugatra és délnyugatra fekvő helységek, a Pestről induló autóbusszokkal pedig az északra, keletre és délre fekvő települések közelíthetők meg.

Tóth Sándor: Zenei rovat

"Nem mulik el a láz ..."

- Az 50 éves Homérosz kórus jubileuma -

Félszázad: összegezés, számvetés, előrelépés. Ami immár a mult nemes öröksége, egyuttal ösztönző erő, magatartás. A szép énekszó szolgálata a lélek fölnevelő iskolája. Költészet és muzsika, hallásból eredő üzenet, a "tisztánlátás egyre táguló tava, amelyet tudatunk határán tuli források táplálnak." S akik ezt az üzenetet - mint Homérosz halhatatlan énekét - az időben sem lankadó, sőt újra és újra fellobbanó hévvel közvetítik, az antik költő nevét méltán viselik látók és hallók előtt egyaránt. Hiszen látni, hallani nem csupán érzékszervek dolga: a benső világa.

50 éve zeng a Homérosz Kórus ajkáról a tiszta ének. Az elődökéről, a mostaniakéről. S ebben az időtengerben nincsenek zátonyok, folyó táplál-ja, a zene örökös áramlása, s ha hallgatnak a muzsák, a belső zugás még nem csillapodik. Tudhatta ezt az alapító Schnitzl Gusztáv is, a Vakok Intézetének tanára, amikor a Homérosz Kórusnak 1928-ban "pódiumot teremtett". Először a szakemberek, a sajtó előtt mutatta be együttesét, s egy év mul-va már a Rádió nyilvánosságának. Talán nem volt nagyon nehéz: a századunk kezdő éveit, évtizedeit jellemző hazai énekkedv a Vakok Intézetét is ma-gával ragadta. Pár évvel a századforduló után Ady Endre így vallott egy nyílt levélben: "Hiszem és vallom, hogy a forradalmi megújulás kikerülhe-tetlen Magyarországon, társadalomban, politikában még csak a nyugtalanság sikoltoz. De irodalomban, művészetben már itt van a villám-tüzes bizonyos-ság." 1911-ben már működő női karról tudósít a krónika.

Az idén 48 esztendeje, hogy Schnitzl énekkara először szerepelt a Zeneakadémián, s ettől kezdve országos pódium várta őket. Három év mulva 200 kórus közül ez az együttes nyerte el az aranyérmet, újabb három év, s már a Királydíj is az övék volt. Gyakran elhangzott vélemény: egy kórus értékét nagyban növeli, ha a kortárs zenét állandóan követi. A Homérosz Kórus bőségesen kivette részét ebből a misszióból. A háború, a muzsák né-ma ideje őket is némaságra kényszerítette. De a szabadság tavaszi ébredé-sében az ő hangjuk sem hiányzott az országos kánonból: felfigyelt rájuk ismét a dolgozók Magyarországa. Berindán bászoló, a kitűnő vak zenetanár, újjáformálta az énekkart és a munkáskultúra igényének szolgálatába állított-a. Somorjai Ferenc karnagy 12 esztendő-s működése alatt aranykoszorút nyertek és hanglezem készült néhány produkciójukról.

A 40 éves jubileum alkalmából 1968-ban elnyerték a Kiváló Együttes címet. Ekkor már Peskó György orgonaművész, karnagy állt a kórus élén, aki jelenleg is fáradhatatlanul dolgozik; külföldi, hazai szereplések jelzik az eredményes munkát.

Az idei jubileumi koncerten a Zeneakadémián /május 14-én/ igényes, nagylélegzetű műsorral rukkolt ki az együttes. Az olasz fényekkel, könnyedséggel komponáló 16. századi német Hassler ünnepi énekét, Schütz, Purcell, Csajkovszkij, Brahms, Schumann, Kodály, Farkas Ferenc és Bárdos Lajos kórusművei követték. Az ebből az alkalomból kitüntetett Bálizs Má-ria és Barna Mária az opera, illetve a dalirodalomból adott izelítőt. A lirában utolérhetetlenül gazdag Purcell-mű, a Dido Bucsuja /a Dido és Aeneas című operából/ előadása Bálizs Mária muzikális tehetségét; Far-kas Ferenc Altatója, A tündére, A tavaszhoz című dalának tolmácsolása Barna Mária koloraturájának érzékenységét, gyönyörű pianóit dicsérte. Peskó György orgonajátéka /Pachelbel: f-moll Chaconne, Bach: d-moll Toccata és Fuga/a tempó könnyedségével, a regiszterek "vox coelestis"-ével gyönyörködtetett. Németh Tamás zongoraművész Farkas: Régi magyar táncok sorozatát adta elő érzékeny stílusformálással. A kórus produkció-jából szép és könnyed előadói eleganciával tűnt ki Bárdos: Tiszai dallam-ok és Dana-dana című kórusremeke. Óriási teljesítményként könyvelhető el Kodály: Mátrai képek című ciklusának műsorra tűzése. "Csillagfényvel" ragyogott Brahms Siró, éji csendje. Schumann Cigány élete, Spanyol szvit-

je sok hangulattal, színnel telítve szólalt meg. De megemlítjük Schütz Máté passiójának zárókarát, Kodály Esti dalát, 114. genfi zsoltárát, az Öregek című művét. Valamennyi remekmű, stílus-példa századok kórusmuzsikájában, előadásuk az emberiség zenekulturájának nemes terjesztése.

Kivánjuk, hogy a Szocialista Kulturáért kitüntetést is elnyert 50 éves Homérosz Kórus tovább gazdagodjék századok muzsikájával és tovább örvendeztesse a hazai és a külföldi hallgatóságot: a zenekedvelők népes tábort. "Ne muljék el a láz": szolgálják dalos szívvvel az emberiséget.

- . -

György Tamás: Technikai rovat

A Telefon /VIII.rész./

/Az automatikus központok./

Mire való a jelfogó? Ha egy áramforrás ereje nem elegendő egy feladat elvégzésére, arra még megfelelő lehet, hogy bekapcsoljon egy erősebb áramforrást, amely képes egy megnövekedett feladatot ellátni. A jelfogó, egy olyan eszköz, amelyben egyik áramkör működése maga kapcsolja be a másik áramkört. Szerkezete nagyon egyszerű. Biztos emlékeznek még a szolenoid tekercsre, vagy az elektromágnesre. Ez nem egyéb, mint lágyvasra tekercselt szigetelt rézhuzal. Ha a tekercsen áramot bocsátunk át - zárjuk az áramkört - a tekercs belsejében lévő lágyvas mágnessé válik és magához rántja a vele szemben lévő vaslemezket, amelyet egy rugó tart. A vaslemezkekre szerelt kis biltyők két rugalmas bronz lemezt nyom egymáshoz, amely zárja az új áramkört. Természetesen úgy is lehet mechanikailag felépíteni a jelfogót, hogy az a meghúzáskor nem zárja, hanem nyitja az áramkört. Lehet ezeket a lemezeket kombinálva is elhelyezni és így a mágnes rengeteg áramkört tud egy adott pillanatban nyitni és zárni. Jelfogót mindenütt látni a központokban. A legtöbb jelfogó a "számfeljegyző" gépben van. A számfeljegyző gép /regiszter/ a kezelőnek azt a feladatát végzi el, amely a tárcsázott számot tudomásul veszi és megjegyzi. Ebben az emlékezőgépben a tárcsázás által keletkezett áramszaggatások a jelfogók segítségével huzamosabb ideig megmaradó átkapcsolásokat idéznek elő különböző jelző áramkörökben. Magát a kapcsolást másféle gép végzi el. Kis központok esetében nincs is szükség regiszterre, ilyenkor az előfizető vezetékére közvetlen rá lehet kapcsolni a vonalválasztó gépet. Ebben az esetben a vonalválasztó az árampulzusok hatására elvégzi az összekapcsolást. Hogy jobban megérthessük, vegyünk például egy kis központot, tíz előfizetővel. Minden egyes előfizető vezetéke egy vonalválasztóval van összekötve. Ezek a vezetékek félkörívben elhelyezett érintkező lemezekben végződnek. A vezeték, amely a hívást közvetíti, forgó kapcsolókarban végződik, amely végig sétál a félkörívben elhelyezett lemezekben, mivel minden vezeték két ágból áll a valóságban, kétszer tíz lemez van és két forgókar. Hogyan jön létre a kapcsolat, ezt fogjuk lépésről-lépésre tovább tárgyalni a következő részben.

/Folytatjuk/

- . -

Pinviczki György:

Zenekarunk és szólistái Losoncon
/I.rész/

Még 1977-ben kezdődtek a tárgyalások, hogy zenekarunkat és szólistáit, egy mindkét fél számára kedvező időpontban meghívna a Losonc-járásí Rökkantak Szövetsége vendégszereplésre. Szlovák barátaink - mivel már hallották zenekarunk jó hírét - úgy gondolták, hogy legalább három napos

legyen ez a turné; ugyanis a vendégszerelés után szeretnénk bemutatni országunk egyes vidékeit. Egyeztetjük az időpontot és így került sor arra, hogy 1978. május 19-én, 20-án és 21-én három napot tölthetünk Duchovná-kiában.

Mivel már jó előre tudtuk kiutazásunk időpontját, a zenekar és az i-listái nyugodtan készülhettek fellépésükre. Vendéglátóink kérésére klasszikus zeneszerzők népszerű művein kívül műsorra tűztek operettelőket, magyarnótákat, csárdásokat és cigánydalokat is. A programot lelkiismeretes, odaadó munkával Zsolnay Ágoston karnagy állította össze és tanította be. Az együttes repertoárja gazdag és így érthető, hogy mindig nagy hatást gyakorol a hallgatóság minden rétegére. Sikereik egyik titka tehát tehát ez, a másik pedig, hogy amit játszanak, az magas szintű művészi zenei élményt nyújt.

Amíg előadókunk műsoruk betanulásán dolgoztak és igyekeztek művészi gondokkal felkészülni, - ami sikerült is - addig szlovák barátaink minden igényt kielégítő alaposággal és pontossággal készítettek elő fogadtatásunkat és egész kint-tartózkodásunk programját.

Május 19-én a déli órákban érkezünk meg Losoncra, ahol Hegedüs király elvtárs, a losoncjárásai Rokkantak Szövetsége Ifjúsági Klubjának elnöke várt és köszöntött bennünket. A kölcsönösen elhangzott üdvözlések után szálláshelyünkre kísért és mindvégig velünk is maradt. Már az elszállásoláskor éreztük, hogy megkülönböztetett bánásmódban lesz részünk. A város melletti kempingben kényelmes négyyszemélyes faházakban, romantikus környezetben helyezkedhettünk el. Rövid program-ismertetés után a kemping étkezdéjébe kísért vendéglátónk bennünket, hogy a hosszú utazás után elfogyaszthassuk ebédünket. Az étterem is egy faházban van. Belülről nagyon izléeses faragások és népi műtárgyak díszítették az egész helyiséget. A környezet igazán kellemes volt és az étel, amit ebédre kaptunk, elsőrendű és bőséges. Miután kényelmesen elfogyasztottuk az ebédet, visszamentünk a faházakba és megkezdődött az előkészület az öt órai hangversenyre.

Előadásunkat mindenütt a városban nagy plakátok hirdették. Szlovák barátaink telt házról gondoskodtak, mivel a gyárak és üzemek elővételben minden jegyet megvették. A városi művelődési házban megrendezett koncerten ott voltak a Járási Rokkantak Szövetségének tagjai és vezetői kivül a város Pártbizottságának képviselői, a gyárak vezetői és dolgozói. Így az együttes küldetésével nemcsak a két szövetség barátságát erősítette, hanem népeink testvéri kapcsolatait is ápolta. Szereplőgárdánk minden tagja érezte a felelősséget és igyekezett tudása legjavát nyújtani. A publikum többszöri, viharos tapsaival még jobb teljesítményre ösztönözte a muzsikusokat. Így alakulhatott ki az a forró hangulatu és bensőséges légkör, amely minden előadóművész őszinte vágya.

A hangverseny végén meleg szavakkal köszönték meg barátaink az együttes szereplését és elmondták, hogy számukra felejthetetlen marad ez az estebe nyuló hangverseny. Majd művészi értékű ajándéktárgyakat adtak át sz együttesnek és vezetőjüknek, Zsolnay Ágoston karnagnak.

A hangverseny után visszatértünk szálláshelyünkre, majd vacsorához ültünk. A különterem izléesesen terített asztalain mindenütt friss virágok díszeltek. A hangversenyteremből hozott felszabadult jó kedvünket még csak fokozta a szép környezet.

A vacsorához elkísértek bennünket a Losonci Járási és Városi Rokkantak Szövetségének vezetői, élükön alelnökiükkel, Kovács Sándor elvtárrsal, de eljöttek a párt és a város vezetőinek képviselői is. Vacsora előtt kölcsönösen köszöntők hangzottak el, melyekben nemcsak a két szövetség barátságát méltattuk, de kitértünk a két nép testvéri, baráti összefogására is. Beszögeztük, hogy békében kívánunk élni és dolgozni. Vacsora után még egy rövid ideig együtt maradt a társaság, majd pihenni tértünk, mivel másnap hosszú ut állt előttünk.

/Folytatjuk/

Dénes József:

Sportrovat

Anyagtorlódás miatt, megkésve tudjuk tájékoztatni olvasóinkat sakk-csapatunk bajnoki eredményeiről, ezért szives elnézésüket kérjük. Pedig - legalábbis I. csapatunk - szép eredményeket ért el a Budapest I. osztályú bajnokságban. A múlt évi sikeres hazai és nemzetközi szereplések után nagy érdeklődéssel vártuk a csapatbajnoki mérkőzések alakulását. A csapat - nagyon helyesen - célul tűzte ki az Országos Bajnokság II. osztályába való feljutást jelentőséssel két hely egyikének megszerzését. Ez a harcossapás gyengébb eredményétől eltekintve, a becsületesebb helyállítás meg is hozta az eredményt. A "félidőben" már az biztosnak látszik, hogy a Törekvés végül is megszerzi az első helyet. A második helyért annál nagyobb harc folyik több csapat között is, de az egyik közülük mi vagyunk. Ugyanis a tavaszi idény befejezése után, nyolc forduló eredménye alapján, a második helyen állunk. A végső döntés az őszi utolsó öt fordulóra marad.

Most pedig lássuk az eredményeket.

Az első fordulóban a Testvériség csapatát 9,5:2,5 arányban vertük. Győztek: Erős, Nemes, Auffenberg, Rév, Battyányi, Kapitány, Hajdu, Kreisz. Döntetlen: Antal, Kovács, Voják. Vesztett: Dénes.

A jól sikerült rajtot a második fordulóban 8:4-es győzelem követte a Szolgáltató Spartakusz ellen. Győztek: Erős, Kovács, Auffenberg, Rév, Voják, Hajdu. Döntetlen: Antal, Dénes, Battyányi, Kreisz. Vesztettek: Nemes, Kapitány.

A harmadik fordulóban az Erzsébeti Spartakusz ellen 7:5-re nyertünk. Győztek: Auffenberg, Rév, Battyányi, Voják, Hajdu. Döntetlen: Kovács, Dénes, Kapitány, Kreisz. Vesztettek: Erős, Antal, Nemes. Három fordulón keresztül az élen álltunk.

A negyedik fordulóval gyengébb sorozat kezdődött. A MOM ellen csak 6:6-ot értünk el. Miután a Törekvés 10:2-re nyert a Szolgáltató Spartakusz ellen, átvette a vezetést. Győztek: Erős, Dénes, Rév, Battyányi. Döntetlen: Antal, Nemes, Auffenberg, Hajdu. Vesztettek: Kovács, Voják, Kapitány és Kreisz.

Az ötödik fordulóban súlyos csapás érte csapatunkat, 8:4-re kikapott a Kőbányai Lombiktól. Győztek: Erős, Dénes, Rév. Döntetlen: Auffenberg, Kreisz. Vesztettek: Antal, Nemes, Kovács, Battyányi, Voják, Kapitány, Hajdu.

A hatodik fordulóban a bajnokaspiráns Törekvés szintén 8:4-re győzött. Győztek: Erős, Kovács, Rév. Döntetlen: Auffenberg, Kapitány. Vesztettek: Antal, Nemes, Dénes, Battyányi, Voják, Hajdu, Kreisz. Az utóbbi két fordulóban begyűjtött csekélyke nyolc pont kevésnek bizonyult a második hely megtartásához: visszaestünk a harmadikra.

A hetedik fordulóban szintén a második helyre pályázó Élőgép ellen, ha kis arányban is, de nagy küzdelemben 6,5:5,5-re nyertünk. Győztek: Kovács, Dénes, Rév, Voják, Hajdu. Döntetlen: Erős, Antal, Kapitány. Vesztettek: Nemes, Auffenberg, Battyányi, Kreisz.

A tavaszi utolsó nyolcadik fordulóban a Vizügyi Igazgatóság ellen szintén 6,5:5,5-re győztünk, részünkről meglehetősen balszerencsés körülmények között. Győztek: Nemes, Rév, Voják, Kapitány, Kreisz. Döntetlen: Erős, Dénes, Battyányi. Vesztettek: Antal, Kovács, Auffenberg, Hajdu.

Külön ki kell emelni Rév Miklós nagyszerű teljesítményét, aki mind a nyolc fordulóban győzött. Ritka bravur egy csapatbajnoki évadban. Erős Pál teljesítménye az első táblán szintén biztató a IV. Vakok Egyéni Világbajnoksága előtt, mivel mindössze Bosnyák mestertől kapott ki. Mesterjelölnél gyengébb ellenfele nem is volt.

A bajnokság állása: 1. Törekvés 62, 2. Vakok 51,5, 3-4-5. Élőgép, Belker, Erzsébeti Spartakusz, 49,5, 6. Ganz-Mávg 49, 7. Kőbányai Lombik 48, 8. Kulich 47,5, 9-10. MOM, Vizügyi Igazgatóság 46,5, 11. Péterfy kórház 44,5, 12-13. Könyvüipari Minisztérium, Szolgáltató Spartakusz 43,

14. Testvériség 42 pont.

Hátralévő ellenfeleink sorrendben: Péterfy kórház, Kulich, Könnyüipari Minisztérium, Ganz-Mávag, Belker.

- . -

Kuminka Györgyné: Uttörőrovat

Borbély Lajosné:

Uttörőcsapatunk 30 éves

Uttörőcsapatunk megalakulásának 30. évfordulója alkalmából Intézetünkben ünnepség-sorozatot rendeztünk.

Április 27-én a XIV. kerületi Gyógypedagógiai szakbizottság kulturális bemutatójára került sor, melyen öt uttörőcsapat vett részt:

A Gyengénlátók Általános Iskolájából az 5.316-os sz. Petőfi Sándor uttörőcsapat pajtásai szavaltak.

A Nagyothallók 3.130-as sz. Török Béla uttörőcsapata versekkel, énekszámokkal, táncsal és ritmikus gyakorlatokkal vett részt a műsoron.

A Mozgásjavító Általános Iskola 3.361 sz. Ságvári Endre uttörőcsapatának versmondóit hallottuk.

A XIV. ker. Kisegítő Iskola 5.313. sz. Cházár András uttörőcsapatából néhányan énekeltek, egy pajtás pedig Móra elbeszélést adott elő.

Iskolánk 892. sz. Táncsics Mihály uttörőcsapatát a 7-es és 8-as pajtások képviselték. Műsorukban iskolánk uttörőcsapatának névadójáról, Táncsics Mihályról és Lenin születésének 108. évfordulójáról emlékeztek meg. Előadásukban részleteket hallottunk Táncsics Mihály életéből, ezt követte Deme János furulyajátéka és Kanyák Gyöngyi, Mag Vera, Varju Mária szavalata. Az énekszámokat a 7. és 8. osztály tanulóiból alakult kamarakórus adta elő, zongorán kísért Zichó József tanár. Befejezésül iskolánk zenekara játszott Németh Tamás tanár vezetésével. A műsort összeállította és a pajtásoknak a felkészülésben segített Nyul Győző tanár.

Május 12-én volt a következő rendezvényünk. A műsor első részét a gyengénlátó 6. osztály Mórincz Zsigmond raja rendezte. A pajtások először intézetünk első csapatvezetőjét, Antal Sándornét köszöntötték. Utána riportokat készítettek Ilonka nénivel és intézetünk néhány volt növendékével, akik most valamennyien itt tanárok. Megkérdezték Ilonka nénitől, hogyan alakult meg az uttörőcsapat, hogyan került az uttörőcsapat élére és kikre emlékszik vissza szívesen. Intézetünk volt növendékei arról kérdezték, hogy milyen volt régen az uttörőélet. Németh Tamás elmondta, hogyan készült fel a művész-tanári pályára és eljátszotta Ph.E. Bach: Solfeggioját. A pajtások nagyon szívesen hallgatták a régi növendékek visszaemlékezéseit. A riportok után a csapatnaplóból olvastak fel részleteket a pajtások. A Mórincz Zsigmond raj egy nagyon kedves, vidám jelenettel zárta műsorát.

A második részben a Kefe- és Seprűgyártó Vállalat ajándékmu sorát hallottuk.

Május 19-én kórustalálkozóval zártuk ünnepség-sorozatunkat. A Kosciuszko Tádé utcai Általános Iskola Teleki Blanka uttörőcsapatát láttuk vendégül, akik emlékszalaggal ajándékozták meg a jubiláló uttörőcsapatot; intézetünk énekkarát hallottuk Késmárki György vezényletével. Nagy Lajos 6. osztályos tanuló Alexandrov Sziciliana c. darabját adta elő zongorán. Ezután következett a Teleki Blanka uttörőcsapat énekkara, Késmárki Györgyné vezetésével. Énekkaruk az I. kerület aranyérmes kórusa. Ammü sor végén a két aranyérmes kórus közösen énekelt egy dalt. Az előadás után a vendégek megtekintették intézetünket. Majd közös uzsonna és tánc következett, ahol a két uttörőcsapat pajtásai megismerkedhettek egymással.

Ünnepség-sorozatunk jó alkalom volt arra, hogy pajtásaink megismerhették uttörőcsapatunk 30 éves történetét és kapcsolatot teremthessenek más uttörőcsapatokkal. A műsoron résztvevő iskolák bepillantást nyerhettek

intézetünk életébe. A gyerekek között barátságok szövődtek és megkezdődtek a levelezések.

- . -

Lak István: Ipariskolánk életéből

Vendégszereplés

Ipari szakmunkásképző iskolánk május 8-án kirándulást szervezett, amelyen tanulóink egy része, szövetségünk tánczenekara és a Fővárosi Kéfé- és Seprügyártó Vállalat KISZ-szervezetének néhány tagja vett részt. Az egynapos kirándulás délutánján került sor a vendégszereplésre.

A kiránduló csoport vezetője Gévai Béla kartársam volt, aki idegenvezetőként sok-sok látnivalóra hívta fel figyelmünket. Először Székesfehérvár központjában tettünk egy kis városnéző sétát. Majd Veszprémben ismerkedtünk a város nevezetességeivel. Ebéd után Balatonalmádiba mentünk, ahol a mólónál egy jót napoztunk és szívtuk a friss balatoni levegőt. Innen a tó északi partja mentén folytattuk utunkat Polgárdi község felé. Ehhez a településhez tartozik Tekerés puszta, ahol egy Állami Szociális Foglalkoztató Intézet van. Itt került sor vendégszereplésünkre. Az intézmény egyik vezetője, Bodó Antal ismertette az itt lakók életét, munkáját. A jól felszerelt új épületekben fiúk és férfiak élnek, akik zömmel értelmi fogyatékosok. Ezeknek az embereknek itt megfelelő életmódot és munkalehetőséget biztosítanak. Az intézet lakóinak többsége szakszerű irányítás mellett ipari vagy mezőgazdasági munkát végez.

Az ismertetés után finom vacsorával vártak bennünket, utána az intézet kulturtermeiben került sor a műsoros estre. A vidám programban tréfák, jelenetek, nép- és táncdalok hangzottak el. Először tanulóink, majd a Kéfé- és Seprügyártó Vállalat fiataljai szerepeltek. Egyebek között Papp János telefonkezelő, verses műsora és sportmagazin száma aratott nagy sikert. Az énekeseket szövetségünk tánczenekara kísérte, Kovács Oszkár vezetésével. Az együttes egyik tagja, Király Margit volt a műsor szóvivője. A szereplők valamennyien mindent megtettek, hogy jól sikerüljön a fellépés. Az elhangzott számokat nagy tapsal jutalmazta a közönség.

A műsor után tánc következett, melyhez a zenekar szolgáltatta a talpalávalót. Ezuton is köszönetünket fejezzük ki a zenekar tagjainak, akik fáradtságot nem ismerve vállalták a szórakoztatást, csupán szíveségből.

Fiataljaink vidám műsorát ezen az estén olyan emberek láthatták, hallhatták, akiknek nagyon ritkán adatik meg, hogy ilyen rendezvényeken résztvehessenek. A hasonló jellegű intézetekben bizony gyakrabban kellene ilyen programokat tartani. Ugy éreztük, hogy sikerült egy vidám estét szervezni az itt élőknek. Nagyon örültünk, hogy az intézet vezetősége lehetővé tette vendégszereplésünket. Ezuton is köszönjük a szíves vendéglátást.

Egy élményekben gazdag kirándulás és jól sikerült fellépés után hazafelé indultunk. A kiránduló csoport vidám hangulattal, nótaszóval fejezte be a napot. A diákokból, felnőttekből álló társaság kulturált viselkedéssel igen kellemesen szórakozott. Számunkra ez a nap sokáig emlékezetes marad, hiszen iskolánkban ez volt az utolsó kirándulás.

- . -

F E L H I V Á S

a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége 1978-ban tagjai részére Irodalmi Pályázatot hirdet, az alábbi feltételekkel:

- 1./ A pályamű bármilyen prózai formában írott szépirodalmi alkotás lehet: novella, karcolat, stb. Félreértés elkerülése végett azt is közöljük, hogy csak teljes, befejezett írást veszünk figyelembe.

- 2./ Terjedelme ne legyen több, mint:
  - a./ 28 soros táblával írott 15 lapnál,
  - b./ pontírógéppel írott 15 lapnál,
  - c./ középtávolsággal, sikírásban 6 gépelt oldalnál.
- 3./ Csak olyan munkát vehetünk figyelembe, mely sem nyomtatásban nem jelent meg, sem rádió vagy egyéb nyilvános előadás műsorán nem szerepelt.
- 4./ Egy szerző csak egy művel pályázhat.
- 5./ Beküldési határidő: 1978. szeptember 30.
- 6./ A művek a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségéhez küldendők. Cim: 1146. Budapest, Május 1. ut 47. A borítékon fel kell tüntetni: Irodalmi Pályázat. A pályaműveket jelzősén küldjük. Zárt borítékban kérjük mellékelni a mű írójának nevét és pontos címét. A borítékon feltüntetendő a jelige.
- 7./ A pályázaton első három helyezést elért munkákat, illetve azok szerzőit pályadíjban részesítjük.
- 8./ A díjazott műveket az Irodalmi Értesítő 1979. évi számaiban folyamatosan közöljük.
- 9./ A beérkező pályamunkák elbírálásánál követjük az eddigi gyakorlatot, hogy a zsüri tisztjének ellátására irodalmi szakembereket kérünk fel.
- 10./ A kéziratok a bíráló nyilvánosságra hozatala után 3 hónapon belül a szerkesztőbizottságtól visszakérhetők.

....

FELHÍVÁS SZAVALÓVERSENYRE

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége az 1978-ban tagjai részére szavalóversenyt rendez.

A nevezés feltételei:

- 1./ A versenyzők egy kötelező és legalább egy szabadon választott verssel készüljenek fel.
- 2./ A kötelező anyagot Radnóti Miklós versei közül válassza ki a versenyző. A szabadon választott verseket a résztvevő bármelyik költő versei közül válogathajta.
- 3./ Jelentkezési határidő f.év szeptember 30.
- 4./ A verseny időpontjáról és helyéről a résztvevőket írásban értesítjük, ezért kérjük jelentkezési lapjukon lakáscímük feltüntetését. A jelentkezéseket írásban küldjék be.
- 5./ A zsüri döntése alapján az első három helyezést elért szavalót díjazzuk.

- . -

K ö z l e m é n y e k

34 éves férfi vagyok. Korban hozzáillő hölgy ismeretségét keresem házasság céljából. Leveleket "Piros rózsa" jeligére kérek a szerkesztőségbe.

Eladó egy kiváló állapotban lévő dobfelszerelés és különböző dobtartozékok. Érdeklődni lehet naponta 6 és 8 óra között Budapesten, a 639-502-es telefonszámon.

- . -